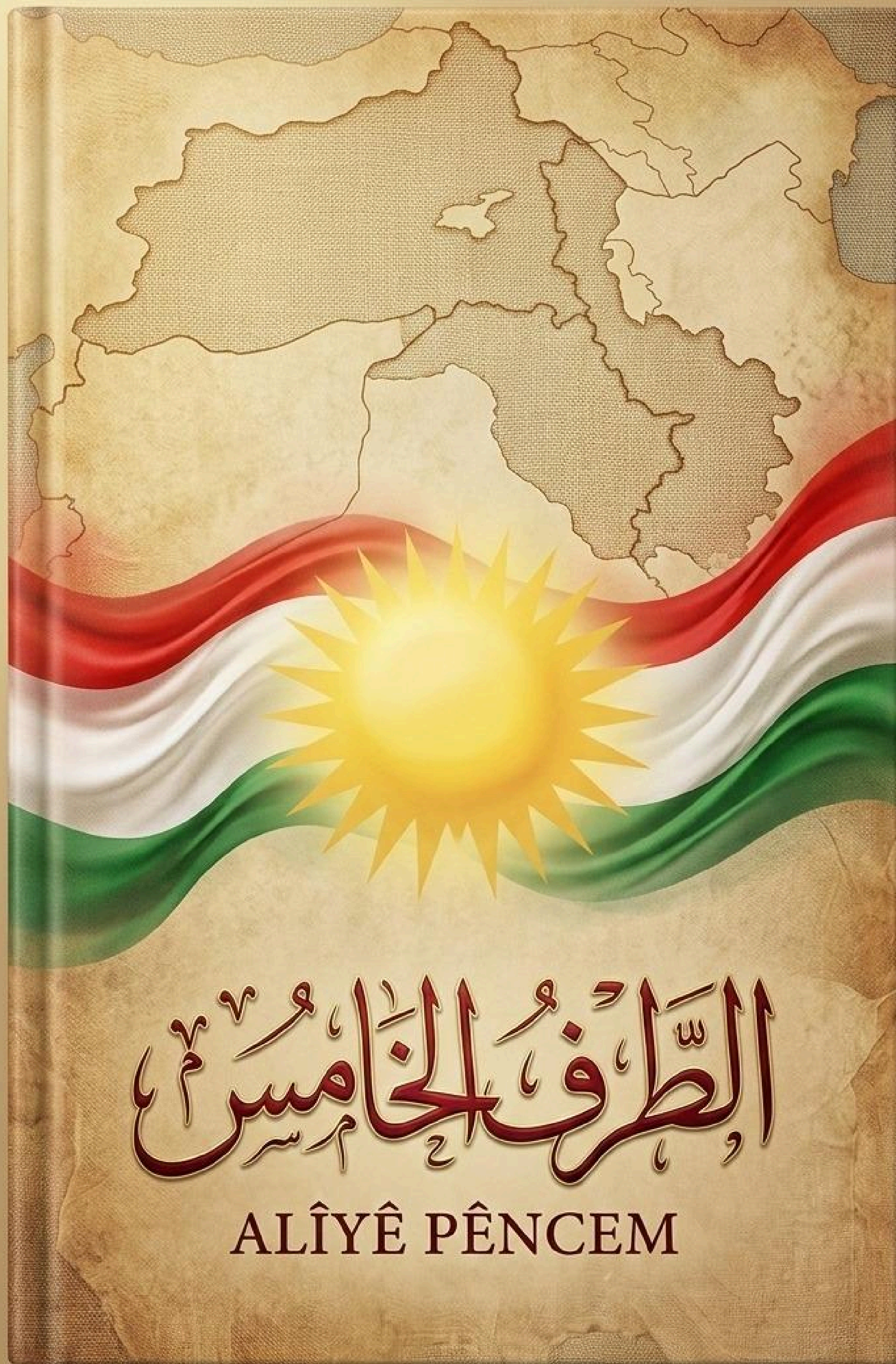

الطّرفُ الخامسُ
ALÎYÊ PÊNCEM
Ibrahim Haîdar - bi rêya evînê û jiyanê

Alîyê Pêncem

الطرف الخامس

Ibrahim Haidar

Ziman amûrek e ji bo îfadeyê,
ne pîvana nasnameyê.

Sernavê Pirtûkê

📘 Dêrî Pirtûkê

Writer : Ibrahim Haidar
Nivîskar: Îbrahîm Heyder

Ibrahim Haidar

-bi rêya evînê û jiyanê

Weşan:
2026

Cure:
Pirtûkê nivîsar û helbestan

Çapa Digital - 2026 - IDP

IH • P004 • S04 • K003 • 2026

Pêşkêşî

Ji bo wan ku navê welatê xwe di dilê xwe de diparêzin,
her çend li erdên dûr dijîn jî.
Ji bo dayik û bavên ku hêvî di çavên zarokên xwe de diparêzin.
Ji bo zimanê ku em pê mezin bûn,
û ji bo axa ku navê me li ser xwe hildigire.
Ev pirtûk
bi rêzgirtin û bi evîn
ji we re tê pêşkêş kirin.

Li ber deriyê malê min
ez cîhanê têxim,
û dimînim
wek ez im… ewle.

Pêşgotin

Nasnameya min ji axa xwe ye,
ne ji sinorên ku li ser kaxezan hatine xêzkirin.
Ez ji dengê bayê çiyayan hatim,
ji hilmên kevnar ên welatê ku di nav berfan de jî germ in.
Rojên me di nav çavên çiyayê têne nivîsîn,
li wir ku her kevir şahid e,
her dar xwedî bîranîn e,
û her şev stêrkên asmanê navê me diparêzin.
Em tenê mirovên li ser vê axê nînin,
em berxwedana wê ne,
em hezkirina wê ne,
em strana ku di nav gel de dimîne ne.
Heger rojê dengê me biçûk bibe,
çiya wê mezin be.
Heger me ji hev dûr bikin,
axa wê navê me biparêze.
Çimkî nasname tenê peyv nîne,
nasname jiyan e.
Nasname evîn e.
Nasname ew têkiliya ku di nav dil û welat de qet nayê
qutkirin e.

Navarok

Pêşkêşî 5
Pêşgotin 6
Navarok 7
Di Nav Dil û Welat de 8
Peyama Dil 10
Nasnameya 11
Welatek di rûyê te de 12
Sibeha Dereng 13
Newroz: Rabûna Alfabeyê 18
Tiştên ku zimanan negotine 22
(Nîşe û Lêborîn) 24
Dawî 25
Derbarê Nivîskar 26

Di Nav Dil û Welat de

Welat ne tenê navê erdê ye.
Welat ew hest e ku tu li her derê bi xwe re dibî.
Gava tu ji malê dûr ketî,
gava tu li nav welatekî din diji,
û her şev di xewna xwe de dîsa li çiyayan vedigerî —
ew welat e.
Nasname ji xwînê nayê,
ji rengê çermê nayê,
ji nivîsarên ser pasaportê nayê.
Nasname ji wê demê tê
ku tu di nav stranekê de navê xwe dibihî,
û dilê te bê deng lê bersiv dide.
Em bi welatê xwe re girêdayî ne
ne ji ber ku wisa hatiye gotin,
lê ji ber ku di nav bîranînên me de
axa wê hîn germ e.
Di her zimanê ku em dibêjin de
şopa welatê me heye.
Di her peyva ku em dinivîsin de
dengê bav û kalanê me dihewîne.
Qawmiyêt, heger bi evînê were jiyîn,
ne di dijminatiyê de tê dîtin,
ne di nefrete de.
Ew di parastina rûmetê xwe de ye,
di zanîna kî ne em de ye,
û di rêzgirtina wan ên din de ye.
Ez welatê xwe hez dikim

ne ji ber ku bêkêmasî ye,
lê ji ber ku parçeyek ji min e.
Weke ku mirov nikare ji sîwana xwe bireve,
ez jî nikarim ji axa xwe qut bibim.
Heger rojê çiya bêdeng bin,
em dê dengê wan bin.
Heger dîrok were winda kirin,
em dê wê dîsa binivîsin.
Ji ber ku welat
tenê cih nîne —
welat berdewamiyê ye.
Û heger ji min bipirsin
“Tu kî yî?”
Ez ê bibêjim:
Ez lawê welatekî me
ku hîn di dilan de dijî,
û heta ku evîn hebe
ew welat dê jî hebe.

Peyama Dil

Ne pir tiştan dixwazin.
Tenê ew bes e ku em hev nas bikin
û bi hev re bimînin.
Heger rê me dirêj be,
hêvî nabe kurt.
Heger dengê me biçûk be,
baweriya me mezin e.
Em carinan li welatên dûr dijîn,
li bin asmanên cuda.
Lê dilê me hîn di heman erdê de dixe.
Ne hemû roj bi serkeftin in,
ne hemû sal bi aşîtî.
Lê heya ku yek dil hebe,
hêvî namire.
Hêviya me ne tenê xewn e.
Ew baweriyek e ku di nav xwîna me de diherike.
Baweriya ku rojekê
axa me bêdeng namîne,
û rojê azadiyê wê di bin çiyayan de rabibe.
Heger em ne bibînin wê rojê,
zarokên me dê bibînin.
Heger dengê me today bê,
dîrok wê li şûna me biaxive.
Ji ber ku gel
tenê bi sînor nabe,
gel bi bîr û bi hêvî dimîne.
Bijî welat…. Bijî evîn…. Bijî hêvî….

Nasnameya

Nasnameya min ji axa xwe ye rojên me di nav çavên çiyayê têne nivîsîn.

Welatek di rûyê te de

Ez di kûrahiya hesreta te de winda me;
Gelo ev gunehek e ez jê tobe bikim, an fermanek e ez pê bawer bikim?
Tu wekî "Newrozê" yî, jiyanê didî canê min,
Û ez di evîna te de wekî çiyayên Kurdistanê serbilind û bi rûmet im.
Sîmeta te li her derê li pey min e,
Ez çawa te ji bîr bikim, gava tu her çar aliyên min î?
Na, tu "aliyê pêncem" î ku ez pê rêya xwe dibînim..
Tu roja li ser ala min î ku qet dernakeve.
Di dawiyê de, min fehm kir..
Gava ez ji te direvim, ez ber bi welatê xwe ve diçim,
Û gava ez ji welatê xwe direvim.. ez dibim penaberê çavên te.
Tu cudahî nîne di navbera evîna te û evîna Kurdistanê..
Her du qeder in, her du penahgeh û warê min in.

Sibeha Dereng

Tu ne rojeka derbasdar bûyî li ezmanê min,
ne tîrê ronahiyek ku tê û diçe bê nîşan.
Tu sibehê min bûyî —
yê ku gelek dereng ma,
lê her dem di dilê min de jî hebû.
Di şevên dûr û tarî de
ez bi navê te şiyar dibûm,
wekî kesek ku welatê xwe di xewnê de dibîne
an dilberek ku di bêdengiyê de bang dike.
Tu di çavên min de
hem ax bûyî hem jiyan,
hem dengê stranek kevn
ku ji çiyayên dûr tê
hem hezkirinek ku dil naxwaze winda bike.
Gava ku hatî,
ez fêm kirim ku ez tenê li benda kesek nebûm —
ez li benda ronahiyek bûm
ku navê wê dikare tu be,

dikare welat be,

dikare evîn be ku li ser axê rûniştiye.

Tu ne rojeka derbasdar bûyî,

tu ronahiya ku demek dirêj hat dereng bûyî…

lê gava hatî,

ez ji nû ve hatim xwe nas kirin.

Çimkî carinan

evîn û welat

di nav yek dilê de dijîn.

Tu sibehê dereng bûyî…

lê gava hatî,

hemû şevên min wate dan.

Tu ne tenê ronahî bûyî,

tu sedema ronahiyê bûyî.

Ez di nav şevên xwe de winda nebûm,

ez li benda te mam.

Gava ku hatî,

ez fêm kirim ku tarî

tenê ceribandinek bû

ji bo ku ez ronahiyê nas bikim.

Tu sibeh nebûyî tenê,

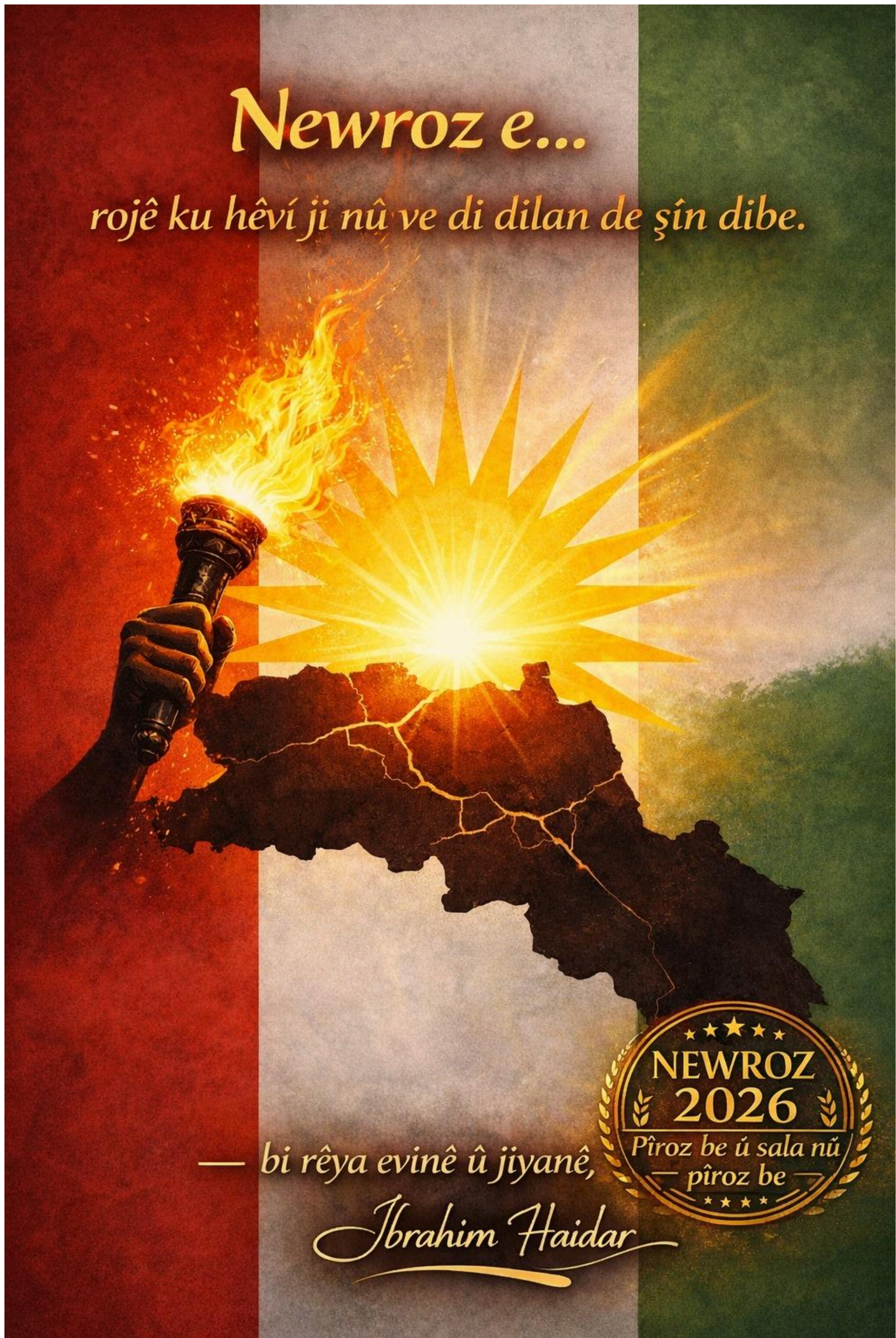
tu vegera dilê min bûyî —

wekî kesek ku ji welatê xwe dûr ketî

û carekê dîsa axa xwe dît.

Dil… evînê bê hesêb dike,
kê dixwaze jî hez dike.
Lê welat
ew evîna paqij e
ku bê hesab

dil digire.

Newroz e...
rojê ku hêví ji nû ve di dilan de şîn dibe.
NEWROZ
2026
Pîroz be û sala nû
pîroz be
— bi rêya evinê û jiyanê,
Ibrahim Haidar

Newroz: Rabûna Alfabeyê

Di 21’ê Adarê de,

tenê bihar nayê rojê,

bi wî re jî bîra miletekî temam radibe.

Di vê rojê de,

Kawa hesinkar tenê li atelyeya xwe hesin nedixist,

belkî li deriyên azadiyê di dilên mirovan de didixist,

da ku wêrekiyek ku dirêj dem di bin siya tirsê de razabû bîne şiyar.

Newroz tenê agirê ku li ser çiyayên bilind tê şewitandin nîne,

belkî ew dem e

ku goşikê biryar dide

qeydê darê bişkîne

da ku biharê ragihîne.

Ew roj e ku kurd westiya salan bi ava baranê dişo,

û paşê wê bi germiya tavê Medyayê kevn hişk dike.
Ji çiyayên Kurdistanê
heta sîsa xerîbiyê ya dûr…
Newroz dimîne
ew roja nû
ku di guhên gelan de bi hêdî dibêje:

Her çend şeva zulmê dirêj bibe jî,
divê sibehke rabibe
ku azad
bi mûrekî xwîn
û yasemînê
binivîsin.

Newroz e…
rojê ku hêvî wek agir di dilan de şewitî dibe.

Newroz e…
rojê ku agir ne tenê li çiyan,

lê di dilan de jî tê şewitandin.

Newroz hat, wek rojê nû li dilan ronahî dide.
Sala nû be, bi hêvî û jiyanek nû.

Newroz e…
rojê ku hêvî ji nû ve di dilan de şîn dibe.

Ez li ser rȇyekė me ku navė wė tu yí;
her gav ku ez pė diçim, welat di nav
dilė min de **rɵj dibe**.

Ibrahim Haidar

— bi réya evíné ȕ jiyané —

Tiştên ku zimanan negotine

Ez li ser rêyekê me ku navê wê tu yî;
her gav ku ez pê diçim, welat di nav dilê min de roj dibe.

Ez li ser rêyekê me ku navê wê tu yî,
û dawiyê wê her tim welat e.

Rêya min bi navê te dest pê kir,
û her ku ez pêş ketim, welat di nav min de mezin bû.

Ez rêyê naçim…
ez navê te diçim,
û li dawiyê wê, welat li benda min e.

Di çavên te de ez welat dîtim,
di welatê xwe de ez xwe dîtim.

Tu ne tenê evîn î…
tu xaka ku ez li ser wê dibim xwe yî.

Gava navê te tê gotin,
her sînor di dilê min de tê hilweşandin.

Newroz ne tenê destpêka salek nû ye,
Newroz bîranîna ronahiyê ye
ku dibêje:
her şev çiqas dirêj be jî,
sibehê wê bê.

Newroz e ku dibêje:
Her şevê dawî heye,
her sibehê destpêk heye.

Mal ne tenê dîwar e,
balkî cîhek e ku li ber deriyê wê cîhanê têxim,
û diherim hundir wek ez im…
bê tirs, bê mask,
bi temamî ewle.

(Nîşe û Lêborîn)

Bi Kurdî:

Ji ber ku ez di navbera du cîhanan û du zimanan de dijîm، dibe ku hin xeletiyên zimanî yan teknîkî di vê pirtûkê de hebin. Lê belê, min xwest ez bi 'zimanê dil' binivîsim، yê ku ji her qaîdeyê bilindtir e. Ji bo her kêmasiyekê, lêborîna min qebûl bikin.

Dawî

Ev pirtûk bi evîn, bi birîn û bi hêviyê dest pê kir…

lê niha ew ne tenê çirûska yekem e.

Ew agirê ku di nav dilê min de şewitî, heta dawiya vê rêyê bi min re meşiya.

Ev peyv ne mîrek in li ser kaxizê,

ew şehadet in ji rêyeke dirêj,

ji şevên bêdeng, ji rojên têkoşînê,

û ji hêviyeke ku her tim ji nav xakê rabû.

Ger tu di nav van rûpelan de xwe dîtî,

ger dengê xwe di dengê min de bihîstî,

wê demê ev pirtûk ne ya min e tenê…

ya me ye.

Ji bo her kesê ku evîna welatê xwe ne tenê diparêze,

lê ji bo wê dijî —

ev dawî ne dawî ye,

destpêkeke din e.

Derbarê Nivîskar

Ibrahim Haidar

Nivîskar û xwedî ramandineke wêjeyî, li bajarê Efrînê hatiye dinê. Bi nasnavê "Bi rêya evînê û jiyanê" di nav raya giştî de tê naskirin. Berhemên wî zêdetir li ser felsefeya hebûnê, evîn û hûrguliyên jiyanê ne. Gotinên wî yên kurt ku kûrahiya hestên mirovî vedibêjin, di demeke kurt de li ser torên civakî belav bûne. Armanca wî ya sereke ew e ku bi rêya peyvê, bandoreke erênî û mirovî di dilê xwendevanan de bihêle

----

Ibrahim Haidar

-bi rêya evînê û jiyanê

IH • P004 • S04 • K003 • 2026

الوطن ليس مجرد اسم للأرض، بل هو جهة
القلب الخامسة، وصدى الأرواح في الغربة.

Welat ne tenê navê axê ye, ew aliyê pêncemîn ê dil e, û dengê giyanal li xerîbiyê ye.

الطَّرفُ الخامسُ

ALÎYÊ PÊNCEM

Ibrahim Haîdar - bi rêya evînê û jiyanê